

Mielipide luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi metsästysasetuksen 10 §:n muuttamisesta

Luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry lausuu mielipiteenään, että nykyisen kaltaiset heti tappavat raudat, jotka eivät valikoi uhriaan, tulee kieltää. Loukkuihin tulee liittää kalanpyydysten tapaan tunnistuslaatta, jonka avulla pyyntiluvan haltija voidaan tunnistaa. Vähälukuinen hilleri tulee rauhoittaa ja sen metsästäminen olisi kiellettävä kokonaan.

Hilleri, kärppä ja lumikko ei-toivottuna sivusaaliina

Hilleri on Luken saalistilaston valossa kadonnut kokonaan Länsi-Suomesta Pohjanmaalle, Uudeltamaalta ja Hämeestä Keski-Suomeen. Myöskään Lapissa ei ole kantaa. Luken tilastojen mukaan vuonna 2020 Savossa ja Kaakkois-Suomessa on loukuttettu 53 hilleriä ja Pohjois-Karjalassa, Kainuussa sekä Oulun pohjoisosassa 132, siis yhteensä 185 hilleriä. Neljä vuotta aiemmin tapettiin sivusaaliina 1 800 ja sitä edellisenä 1 500 hilleriä. Kanta on romahtanut neljässä vuodessa kymmenesosaan, viime vuoden saalismäärää ei ole vielä julkaistu.

Samalla aikavälillä 2015–2020 näädän saalismäärä 25 900 yksilöä on pysynyt melko tasaisella vaihteluvälillä, samoin kuin minkin saalismäärä 52 100 yksilöä vuonna 2020, on pysynyt aiemmalla tasolla.

Vastaavasti saman aikavälin sivusaalismäärät kertovat kärppiä saatavan vain Pohjois-Savossa, Oulun pohjoispuolella, Kainuussa sekä Ala- ja Keski-Lapissa. Siis koko Etelä-, Länsi-, Itä-, ja Keski-Suomessa sekä Pohjanmaalla Pohjois-Savo lukuunottamatta ei kärppiä löydy pyydyksistä. Vuodesta 1989 koko kärppäkanta on laskenut viidennekseen. Pohjoisessa kanta on 1 500 yksilön saalismäärästä huolimatta vielä pitänyt pintansa.

Rauhoitetun lumikon osalta saalistilastot eivät kerro mitään, mutta kärpän kaltaisena pikkupetona senkin tilanne on vuoden 1989 jälkeen huonontunut puoleen.

Vieraslajien poiston ja taantuvien lajien suojelun välille on syntynyt ristiriitainen ja kestämaton tilanne, kun lajit ovat suhteellisen samankokoisia, liikkuvat samassa ympäristössä tai sama syötti houkuttaa. Ratkaisuna tulee olla summittaisen petojen loukkupyynnin korvaaminen valikoivalla metsästyksellä. Samalla voidaan turvata hillerin säilyminen Suomen luonnossa ja kasvattaa vähäistä kärppäpopulaatiota eteläisessä Suomessa.

On kestämatontä, että vähälukuista hilleriä saa metsästää koko vuoden. Hilleri on rauhoitettava, jotta sen säilyminen voidaan turvata. Rauhoituksen lisäksi hillerin joutuminen sivusaaliiksi on estettävä kieltämällä nykyisen tyyppiset hetitappavat raudat maalla ja säädettävä käytettäväksi rautoja, jotka tappavat vain sallitun saaliin valikoivasti, vasta lajin

tunnistamisen jälkeen. Toimenpiteillä on jo kiire, jotta hilleri ei koe lajistostamme kadonneen vesikon kohtaloa.

Nykyisessä laissa ja asetuksissa ei säädetä riittävän tarkasti rautojen ja suojarakenteiden mittasuhteista suhteessa pyydyttävien lajien mittoihin. Tällöin on mahdollista, että rauta laukeaa, erityisesti pienemmän eläimen ollessa liian suuressa tilassa väärässä asennossa ja kohdassa, eikä saalis kuole heti.

Vaatusuojarakenteesta on ylimalkainen, eikä sisällä kriteereitä rakenteen koolle suhteessa saaliin kokoon, rakenteen koolle suhteessa rautojen kokoon, rakenteen lujuudesta suhteessa rautojen energiaan tai jännitysvoimaan, tai rautojen voimalle suhteessa saaliseläimeen. Tästä syystä tulee, asetuksessa tai muilla tavoin, rautakoon mukaan määrittää niiden vaadittava vähimmäisiskuenergia ja saaliskoon mukainen rautakoko.

Lisäksi viranomaisen tulee antaa viralliset suojarakenteen mitoitus- ja rakennusohjeet mukaan lukien materiaalien vähimmäisvahvuus ja kiinnikkeiden koot ja vaatia suojarakenteen valmistajaa tai tekijää noudattamaan näitä vaatimuksia. Myös pyyntiraudan valmistajaa voi velvoittaa merkitsemään nämä ohjeet raudan käyttö- ja asennusohjeisiin. Asetuksella tulisi määrätä laillisiksi vain tappavat suojarakenteelliset raudat, jotka täyttävät viranomaisohjeiden vaatimukset tai ovat viranomaisen tyyppihyväksymiä.

Maa- ja metsätalousministeriö ja Metsästäjäliitto ovat aloittaneet kampanjan, jossa kesämökkiläiset halutaan mukaan vieraslajijahtiin. Aikaisemmin rautojen vienti luontoon on vaatinut asettajalta metsästyskortin, pienpetoluvan ja maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan luvan, jotka edellyttävät metsästäjätkintä ja ampumakokeen hyväksyttävää suorittamista. Nyt kuitenkin vieraslajipyynti mahdollistaa sen, että metsästäjätkintä suorittamattoman henkilön on luvallista hankkia ja viedä rautoja luontoon vailla minkäänlaista lajien ja niiden käyttäytymisen tuntemusta, ilman tietoa laillisen suojakotelon valmistamisesta tai rautojen käytöstä, metsästystavoista ja -ajoista, eettisistä ohjeista puhumattakaan.

Metsästäjäliitto ei kampanjassaan mainitse lumikon tai hillerin tilanteesta mitään. Lumikko on Suomessa rauhoitettu ja Punaisen kirjan mukaan hilleri on Suomessa vaarantunut. Tästä syystä ja väärinkäytösten välttämiseksi tulee hetitappavien rautojen käyttö kieltää vieraslajikampanjassa. Asiaan syvemmin perehtymättömien kesä- ja vakiasukkaiden tulee saada koulutus silmälläpidettävistä, vaarantuneista ja rauhoitetuista kotimaisista lajeista ja siitä, miten erottaa hilleri ja minkki toisistaan. Pyyntissä tulee käyttää elävänä pyytäviä loukkuja ja vapauttaa kotimaiset lajit.

Ehdotus pykäläksi 10, Rautojen käyttäminen

Eläinten pyydystämiseen saa käyttää vain rautoja, jotka aiheuttavat lauetessaan eläimen välittömän kuoleman. Raudat on huollettava säännöllisesti. Raudat on sijoitettava siten, ettei niistä aiheudu vaaraa ihmisille eikä muille kuin pyydystettäville eläimille.

Hetitappavia rautoja, joiden suojarakenteen suuaukon halkaisija on enintään 6 cm, saa käyttää vain ulkoluodoilla ja vesialueilla vain kelluvalla, ankkuroidulla puu- tai peltilautalla minkin, isorotan ja muiden vieraslajien pyyntiin. Kelluva lautta on sijoitettava niin, että se pysyy yli metrin etäisyydellä rannasta tai rantaan yhteydessä olevasta esineestä.

Hetitappavien rautojen käyttö, muualla kuin momentissa 2 mainituilla paikoilla, kielletään 01.01.2023 mennessä.

Rautoja saa käyttää maalla näädän metsästämiseen sekä rauhoittamattomien nisäkkäiden pyydystämiseen. Tällöin raudat on sijoitettava suojarakenteen sisälle siten, että raudat laukeavat vain käsin ulkopuolelta vääntämällä lukkolevyä tai -säppiä. Lukon tulee aueta vasta kahden erilaisen mekaanisen liikkeen jälkeen. Viritetyn raudan iskevän, poikittaisen yläosan tai -osien tulee olla suorina ja pituudeltaan korkeintaan yhden senttimetrin lyhyempi kuin suojarakenteen sisäleveys on. Suojarakenteen sisälle ennen rautoja on sijoitettava luukku, joka sulkeutuu lukiten eläimen rakenteen sisään, kun eläin on kokonaan ohittanut luukun sisään mennessään. Luukku on sijoitettava suojarakenteen sisälle siten, että luukku laukeaa myös suojarakennetta liikuttaessa. Suojarakenteen takapäässä ja osalla toista sivua tulee olla tukeva verkko, josta näkee läpi lajin tunnistamiseksi.

Suojarakenteen pituus päätyseinästä tai syötistä sulkeutuvaan luukkuun on oltava suurempi kuin 75 senttimetriä (ns. minkkiloukku) tai 90 senttimetriä (näädän pituus n. 86 cm). Sulkeutuneen luukun etäisyys suuaukosta tulee olla yli 15 senttimetriä. Suojarakenteen sisäleveys saa olla enintään 7 senttimetriä ja suuaukon läpimitta enintään 6 senttimetriä. Kuitenkin, jos raudat on sijoitettu yli 150 senttimetrin korkeuteen maan pinnasta mitattuna, suojarakenteen sisäleveys saa olla 9 senttimetriä ja suuaukon läpimitta enintään 8 senttimetriä.

Mitä 4 ja 5 momentissa säädetään suojarakenteesta, ei sovelleta, jos rautoja käytetään rakennuksen sisällä rauhoittamattomien nisäkkäiden pyydystämiseen.

Pyydys voidaan varustaa erillisellä vapautusaukolla ei-toivotun saaliin vapauttamiseksi. Rauta tulee tarkistaa viimeistään 12 tunnin kuluttua ellei pyydys ole tilansa ilmoittavaa mallia.

Pyydystä tarkistaessaan metsästäjä tunnistaa saaliin lajin ja vapauttaa rauhoitetun tai saaliiksi ei-toivotun yksilön. Saaliiksi käyvä yksilö lopetetaan laukaisemalla rauta käsin heti lajitunnistuksen jälkeen varmistamalla, että raudat osuvat tappavasti oikeaan kohtaan.

Jokainen pyydys on merkittävä tunnistuslaatalla, joista ilmenee pyydyksen omistaja tai haltija ja käyttäjän puhelinnumero tai muu yhteystieto sekä pyydyksen yksilö- tai juokseva numero. Lisäksi uusissa myytävissä pyydyksissä tulee olla pyydystettävien ja sivusaalisajien muovipäällysteiset tunnistuskuvakortit. Korteissa tulee olla lajin kuvan ja nimen lisäksi selvennys-teksti tunnistuspiirteistä, tiedot uhanalaisuusluokasta, rauhoituksesta, metsästysajasta ja vieraslajistuksesta.

Jokainen pyydys on varustettava pohjalevyllä ja osoitinnuolella sekä rinnakkaisilla tai päällekkäisillä, metallisilla, halkaisijaltaan vähintään 40- ja 50-millimetrisillä aikakiekoilla, joihin on merkitty 1–24 tunnin ja 1–31 päivän merkkiviivat ja lukemat 3:n välein osoittamaan pyydyksen viritys- tai tarkistusajankohtaa.

Pyydyksen tarkistusväliä voidaan pidentää, jos se on varustettu pyydyksen statuksen ilmoittavalla sovelluksella. Applikaation tulee tällöin sisältää vähintään seuraavat ilmoitukset säännöllisin x tunnin välein: pariston tai akun varaustila ja onko luukku auki. Lisäksi applikaation tulee ilmoittaa ja hälyttää heti, kun pariston tai akun varaus pyydyksessä on laskemassa liian alas tai kun luukku on lauennut tai yhteys pyydykseen on katkennut. Ilmoitustiheyttä tulee voida säätää yhteen tuntiin vuodenajan, lämpötilan, sään tai saaliseläimien mukaan.

Jotta karhua pienemmätkään eläimet eivät jäisi tassustaan kiinni rautoihin, tulee nykyisen tyyppiseen pyydykseen tulevaan suojarakenteeseen tehdä alle 6 senttimetrin suuaukon sijaan vastaavan kokoinen putki, joka tekee 90 asteen mutkan. Mutkan jälkeen tulee olla vähintään 15 senttimetrin suora osuus ennen rautaa. Suuaukkoja voi olla kaksi vastakkain T-muodossa.

Rautoja ei saa myydä alle 18-vuotiaalle henkilölle eikä saa antaa minkäänlaiseen käyttöön ilman vanhempien tai huoltajan valvontaa.

Pirkanmaalla 26.6.2022

Luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry

Antti Virnes
puheenjohtaja

Anne Hirvonen
aluesihteri